AÑO I. Manila, de 24 Noviembre de 1903 NÚM. 8

LA REDENCION DEL OBRERO

PERIÓDICO DEFENSOR DE LOS TRABAJADORES DE FILIPINAS

DIRECTOR: ISABELO DE LOS REYES.

En todo Filipinas se sirve en combinacion con LA IGLESIA FILIPINA INDEPENDIENTE, al precio de setenta y cinco céntimos al mes por las dos publicaciones juntas, las cuales saldran alternativamente los jueves y domingos.

Redaccion y talleres: Calle Padre Rada Ns. 87 y 89 Tondo, Manila.

Los pagos y la correspondencia se enviaran al Director.
La suscripcion en el Extranjero tres dollars ó quince francos el trimestre.
Anuncios, a precios convencionales.
Admitimos toda clase de impresiones.

PAGO ADELANTADO

Movimiento obrero

EN LAS NACIONES EXTRANJERAS

ESTADOS UNIDOS: En las reñidísimas eleciones de New-York ha triunfado un candidato obrero sobre otro archimillonario, y esto nada tiene de extraño por lo bien organizadas que se hallan allí las federaciones obreras.

Mr. Rosenberg, el comisionado de la Federación del Trabajo que hace dos meses estuvo con nosotros en Manila, al llegar á San Francisco de California, hizo una calurosa defensa de los obresos filipinos, presentando interesantísimos detalles sobre el modo de vivir y los insignificantes salarios que ahora perciben nuestros obreros. Él sostiene que estos son explotados por los patronos y que tienen derecho á que se les mejore aún los actuales salarios, para que puedan vivir.

Agradecemos el ejemplar de "Labor Clarion" que él se ha servido remitirnos, y esperamos que Mr. Rosenberg siga abogando por nuestros obreros.

La Federación del Trabajo ha pedido al Congreso la exclusión de chinos en Filipinas.

ALEMANIA: Ha terminado el Congreso obrero alemán celebrado en Dresde.

El Congreso se compone de 300 delegados y han sido elegidos Presidentes Singer y Kaden. Singer saluda á los enviados de otros paises y le contestan un austriaco, un checo, un holandes, un ingles y un norte-americano, felicitando á los alemanes por el triunfo de la Democracia obrera alemana.

Bebel, el Presidente del Comité Directivo, señaló la importancia de la última victoria electoral obtenida en todos los distritos del imperio.

El cajero Gerish, dió cuenta de la situación de la Caja central. Los ingresos desde Agosto de 1902 á Julio de 1903 han ascendido á 785.398 francos, y los gastos á 692.763, de los cuales han correspondido á las elecciones 352 532. Estas han dado 81 diputados y 3 millones de votos, ó sea la tercera parte de los votantes. Tienen 50 diarios y medio millón de lectores, habiendo ganado en un solo año 130 000 El ingreso que proporcionan todos los periódicos del Partido se aproxima á 4 millones de francos y el de los anuncios pasa de 2. El órgano central del Partido "Vorwoerts," tira 78,500 ejemplares, habiendo dejado el último año un beneficio de 90.332 francos; la "Leipziger Volkszeitung," imprime 30.000 ejemplares; el "Hamburger Echo" 38,000; la Newe Welt, revista ilustrada que se sirve por una corta cantidad al mes á los suscriptores á periódicos del Partido, 278,000; la "Neue Zeit," revista política literaria ilustrada, que cuesta 12 marcos al año, 4.000, y "Gleichheit," revista para hacer propaganda entre las mujeres. 9 000.

Se discutió la participación que toman los obreros tanto en la prensa, como en el gobierno, y las alianzas con los partidos gobernantes, y se adoptó tomar la táctica socialista.

Singer puso fin á las tareas del Congreso pronunciando las siguientes palabras:

"No queremos en nuestras filas ni diplomáticos ni hombres de Estado "dilettanti,". La situación presente es difícil, pero continuaremos firmes y tranquilos, nuestro camino, utilizando todos los medios para combatir cuantos atentados se fraguen contra los derechos de los proletarios."

El Congreso se disolvió con vivas al Socialismo y á la unión de los explotados y cantando los delegados la "Marsellesa obrera."

ESPAÑA: A pesar de lo mucho que se dice del atraso de esta simpática nación, el caso es que su Estado tiene juntas locales y provinciales para mejorar la situación de sus obreros, pagando dietas á los vocales obreros, y los gastos de sus viajes; y también tiene una ley de accidentes del trabajo, cosas ambas de que carecemos en Filipinas.

Según la "Gaceta" de Madrid, en el 2.o trimestre de este año, han ocurrido los siguientes accidentes.

EXCMO. SR. D. PEDRO A. PATERNO

Por muerte, 20; por incapacidad permanente absoluta, 12; por incapacidad permanente relativa, 59; por incapacidad temporal 8,405. Total de accidentes, 8,541.

Las cantidades con que han sido indemnizados dichos accidentes son las que siguen: Por muerte, 69 787,20 pesetas; por incapacidad permanente absoluta, 18.381,50; por incapacidad permanente relativa, 71.526,11; por incapacidad temporal, 162.138,46. Total, 322.033'27 pesetas.

INGLATERRA: El Congreso de las "Trade-Unions," acaba de verificarse en Leicester. Los delegados que á él han acudido llevaban la voz de más de millón y medio de obreros.

Tres han sido sus principales acuerdos: combatir la nueva ley de instrucción por reaccionaria, oponerse á la política proteccionista, que mantiene el actual Gobierno y confirmar el acuerdo de Newcastle respecto á que las "Trade Unións" dejen de votar á liberales y conservadores, como hacían antes, y constituyéndose en partido político, elijan candidatos propios, marchando de acuerdo con el Partido independiente del trabajo y con la Federación Democrática Socialista.

De hoy en adelante las inmensas fuerzas de las "Trade-Unións" no se limitarán á prestar su ayuda á candidatos liberales ó conservadores, ó á permanecer pasivas en las luchas electorales, sino que se emplearán en llevar al Parlamento el mayor número de candidatos propios para defender allí los intereses del trabajo y combatir los privilegios de la clase patronal.

AUSTRIA: La 'Arbeiter Zeitung" (Gaceta Obrera) de Viena, órgano central de la Democracia Socialista, ha sido recogida por haber publicado un manifiesto de los diputados socialistas dirigido á los soldados, y que llevaba este epígrafe: "A nuestros hermanos en uniforme."

NORUEGA: Han sido elegidos cuatro diputados obreros. Sin contar los alcanzados en los pueblos rurales, los votos obtenidos por los candidatos obreros ascienden á 14.046.

SUIZA: En los días 4 y 5 del pasado octubre se celebró en Olten el Congreso del Partido obrero.

FRANCIA: Se ha celebrado en Reims el segundo Congreso del Partido obrero y ha tratado: el programa municipal y legislativo del partido obrero; las elecciones municipales de 1901; los retiros obreros; de la enseñanza; Congreso internacional de Amsterdam, y renovación de la Comisión Ejecutiva.

RUSIA. Ha estallado en Moscou una formidable huelga de operarios de imprenta, los cuales piden aumento de jornal. Fuerzas de gendarmería vigilan las imprentas.

© Biblioteca Nacional de España

El Dr. Gomez en libertad

Tenemos la satisfacción de participar á los obreros la grata noticia de la libertad del animoso ex-Presidente de la Unión Obrera Democrática, bajo fianza de diez mil dollars.

Más lo celebraríamos si el justiciero Mr. Taft pusiese fin á todo con un generoso indulto, ya que todo es puramente político.

No desesperamos de que Mr. Taft así lo haga y desde luego podemos asegurar que la medida producirá buenos efectos para todos.

Nosotros, pues, creyendo interpretar los votos de todos los obreros, solicitamos por medio de la presente, el indulto del Dr. Gomez.

"LA OBRERA FILIPINA"

FUNDADA POR OBREROS TABAQUEROS

Se ha constituido en Manila una Sociedad mercantil é industrial anónima denominada "La Obrera Filipina," cuyo objeto será la inplantación de: Fábricas y Talleres de todas clases, Compra y venta de artículos de primera necesidad; y Fomento y explotación de varios ramos de riqueza.

Comenzará por ahora, como base de los negocios, por la fabricación de tabacos y cigarrillos; por considerar que el tabaco es una de las principales fuentes de riqueza de este país y en consideración á que todos sus hijos son los principales consumidores de este precioso artículo.

La Sociedad piensa establecer cuantas Agencias y Sucursales necesite, para el mayor fomento de sus negocios, en las provincias de este Archipiélago y en el Extranjero, si llegare á prosperar.

Queda fijado el Capital de la Sociedad en $ 1.200 000'00 representados por cien mil acciones al portador, de á $ 12 moneda local cada una, pagaderos en el preciso término de doce meses, ó sea $ 1 mensual por cada acción suscrita. Una vez recaudada parte de la cantidad arriba expresada, ó sea la suma de $120. 000 en acciones, se dará comienzo al negocio objeto de esta Sociedad.

Encontramos muy plausible que los iniciadores de la Obrera filipina hayan seguido algo nuestros consejos de no asignarse sueldos que son la muerte de muchas sociedades que no tienen mucho capital; y en su lugar una equitativa participación en las ganancias como socios industriales.

Los beneficios que se obtengan por todos los negocios de la Sociedad despues de deducidos los gastos generales y el demérito que se acuerde fijar para los efectos de la propiedad de la Compañía, se repartirán en la forma siguiente.

Un 4 ojo para el Presidente de la Junta Directiva.
Un 15 ojo para el Director General
Un 6 ojo para los tres vocales.
Un 8 ojo para todos los poseedores de cédulas de fundador.
Un 2 ojo para el Tesorero, además de su sueldo.
Un 2 ojo para el Secretario.
Un 8 ojo para fondos de reserva, y
El resto ó sean un 55 ojo será el dividendo á repartir entre todos los accionistas.

La Unión del Trabajo

En el Cinematógrafo Insular fué constituido el Comité obrero de Tondo, siendo elejido Presidente el compañero Esteban Reyes.

En la segunda conferencia de la "Unión del Trabajo de Filipinas" dada en el Teatro Cosmopolita, hablaron los Sres. Rafael del Pan, Pedro Dancel (los dos en castellano), Marcelo G. Francisco, Sulpicio Villamor y Lope K. Santos (en tagalo.)

El Vice-Presidente leyó la memoria de la conferencia habida entre Mr Taft y el Presidente y Secretario de la Unión acerca de la venida de obreros japoneses. Hubo entusiastas aplausos, y entre la mucha concurrencia, vimos bellísimas obreras de Binondo.

CONSTITUCION

DE LA "UNIÓN DEL TRABAJO DE FILIPINAS."

(Continuación)

DERECHOS GENERALES DE LOS ASOCIADOS

SECCION 1.a El asociado de Número ó de Mérito, tiene derecho á asistir con voz y voto á las Juntas generales de la Unión y á las de su Gremio, Comité ó Departamento respectivos.

SEC. 2.a A tomar parte en todos los concursos que celebrare la Unión entre sus obreros.

SEC. 3.a A ser elegible para los cargos vacantes de la Unión.

SEC. 4.a A formular y dirigir al Consejo de Gobierno proposiciones y peticiones que afecten al bien ó intereses del Gremio, Comité, Departamento ó de la Unión en general.

SEC. 5.a A ser oido y atendido por el Consejo de Gobierno en las juntas y razonables quejas que formule, ya contra cualquier asociado de la Unión, ya contra los Gremios y Comités, ya también contra los mismos Departamentos.

SEC. 6.a A defenderse por sí ó por medio de alguno ó algunos obreros nombrados por el mismo, en los asuntos ó expedientes que contra él mismo se incoasen por el Gremio, Comité ó Departamento á que pertenece y ante el mismo Consejo de Gobierno en los casos que quisiera, ya por jurisdicción ordinarira, ya también por virtud de la apelación interpuesta contra la resolución dictada por cualquiera de aquellos.

SEC. 7.a A que se le proporcione ayuda y protección en los casos en que se hallase sin empleo y le faltasen materialmente recursos para su manutención y la de su familia.

SEC. 8.a A gozar y disfrutar de las bonificaciones que las tiendas ó establecimientos donde se expenden artículos de primera necesidad y de otra índole conceden á los obreros por virtud de los contratos celebrados con la Unión, y en su nombre y con la autorización del Consejo de Gobierno por cualquier Gremio, Comité ó Departamento.

SEC. 9.a A tener entrada libre, así como su esposa é hijos menores de 15 años, en las cátedras, centros, ó clubs y participar de cuantas distracciones establezca la Unión para sus asociados.

SEC. 10.a A percibir en los casos de cesantía justificada, huelgas sancionadas y enfermedad que le imposibilite para trabajar, los socorros en metálico y de otra índole á que tiene derecho en la forma establecida por la presente Constitución en el Artículo de Cuotas.

SEC. 11.a En caso de fallecimiento, á ser enterrado por cuenta de la Unión en forma decorosa que se determinará por el Consejo de Gobierno.

SEC. 12.a Los nombres de los sócios, fundadores, protectores ó de mérito que á la vez fuesen de número que se hubieren distinguido notable y extraordinariamente por culquier motivo, los conservará la Asociación, inscribiéndolos en letras de oro en un Cuadro de Honor para perpetua memoria y legítimo orgullo de la clase obrera de Filipinas, llamada por sus grandes y extraordinarias virtudes á proporcionar días hermosos de gloria y ventura á su adorada Pátria.

Pagsilambang sa utos

Sa boong pagpapacagalang ay túmutul cami ng boong puso laban sa pagpasoc dito ng mga mangaganang japon insic at malayo, na sa araw araw ay nangyayari, bagay na nagagaua sa pagpayag ng mga casabuat na canani sa Aduana, at cung minsa'y sa pagsilambang sa utos na nagbabaual dito ng dayuhan.

Cami'y humihinging tulong sa mga caibigang "obrero" sa Estados-Unidos, sa ganitong pagtutol. Kami, gaya nang paulit-ulit na sinabi, ay tatangap ng bucas ang mga bisig sa mga obrerong americano, pagcat sila'y macapagtuturo sa ating mga obrero ng maraming bagay na pakikinabangang at hindi naman nacasisira sa canila, dahil sa ha'os nagcacaparis ng mga cailangan at hindi macacalaban sa atin sa pagpapaupa ng mura: ngunit sumisilambang gaya ng nangyayari at sa háyagan na naman, ang mga utos na nagbabaual ng pagpasoc dito ng mga dayuhan, ay hindi na macapaparito ang obrerong americano, pagcat di sila mangyayaring mabúhay at mura na ang halaga ng paggaua.

At ito'y magbubunga rin naman ng isa pang malaking sira sa mga ánihing filipino, pagca't alám namin na ang matuid na pinagpapalacaran ng hindi pagtangap sa sinabing anihin ng ualang ano mang bagay sa Estados Unidos, ay dahil sa camurahan nga ng upa sa paggaua rito dahilang hindi icalalaban sa halaga ng mga cabagay doon ng atin ipadada'ang anihin.

LABINGLIMANG LIBONG insic ang sa pamamagitan ng daya'y na ipasoc dito sa loob ng ilang buan, ayon sa mga pahayagan at ayon sa mga sa'ay ay na nacuha sa cagaua an ng inmigracion: noong Septiemdre ay 120 japon, noong Octubre ay 600 at sa mga araw na ito ng buang lumalacad ay may gayon ding dami at lahat ng pagcucuro'y nagsasabing sa catapusan nang Noviembre ay lalabis sa mga 1.000 at sa vapor "Siberia" lamang ay dumating ang 250 na japon.

At lalo pang marami cay sa mga japon ay may na asoc ditong mga obrerong kinasundo na at ito'y mga colombo at taga Hongkong, Macao at Canton, na tinatanag ditong

© Biblioteca Nacional de España

macao bucod pa ang mga insic sa Emuy at iba pa.

Kami'y di tumatanging parito ang japon upang magtayo ng iba't ibang hanap buhay datapua't ilan lamang ang may gayong nais at lahat ng nagsisiparito'y pauang mangingisda, anluague, manlilimbag, mangangalacal sa munting halaga at mga magpapaupa sa ferro-carril sa Benguet, gayong naroon lamang sa malapit ang mga Ilauigang Iloco, na cacucunan ng mabubuting obrero sa sahod na ibig ipagcaloob ng Gobierno, cailan ma't sila'y pagpapakitaan ng mabuti.

¿Anong ituturo sa atin ng mga mangingisdang japon, cundi ang macalaban lamang sa paghahanap?

¿Anong ituturo sa atin ng mga manlilimbang na japon, macao at mga malayo na ipinatatayo ng ilang bahay calacal gayong sila'y lubos na mababa sa manlilimbang na filipino ng mga bahay ring iyan na sumasahod ng isaring halaga?

¿Anong ituturo sa atin ng mga anluageng japon cun ang mga bahay nila'y lubhang caiba cay sa atin dahil sa singaw ng lupa?

¿Ibig cayang maglagay ó magtayo ng palarindingang papel sa bayang ito ng malacas na hangin?

¿Kailangan pa ba natin ang mangangalacal sa mababang halagá?

Nakita ng mga insic na dating nagsilipangasiwa ng ganyang paghahanap ay siyang nacasagpangpo sa masigláng calacal na filipino sa ganitong paraan, cacacal na saamat sa pagbabaual na macapasoc dito ang insic ay muling nagkakabúhay sa guitna ng paghango ng bayan.

Sinásabi ng mga japon ding iyan, na cun sa cani'a'y nagsisigaua sila sa loob ng ualong oras ay dito'y hindi macagaua ng kahit lima dahil sa malaking cainitan at marami sa nangsisirating ditong mga mag-aaraw ay hindi macatagal sa init at nangagsisipag anluague ó ibapang maluag na pagcacakitaang sad-yang di nila nákikilala ng magsidating dito.

¿Bakit pa sila cacailanganin?

Dito'y nanúnungcol na ang apat na kinatauan ng mga japon at sa limang yen sa bawa't ulong nápapakinabang nila ay nakapagbibigay ng gaano mang karaming magagauang maibigan. Sa Benguet lamang ay may 500 nang obrero, at sa mga bucal sa Batán at Lucena ay gayon ding dami.

¿At sa paanong pagsilambang na capapasok dito ang mga mangagawang japon at hindi man? Sa lalong madaling paraan. Binibigay ng nakikisundó ang alin mga obrero ng halagang isang daang yen (may mga 120 piso) at dahil dito'y nacapapasoc sila na tulad sa may mga cayang ibig na maglibang.

Datapuat laban sa pagpapacasabis na yan ay hinihingi namin sa Kgg na Gobernador Taft at sa Comisión Civil, ng boong paggalang sa ngalan ng banal na matuid ng mga obrerong filipino at americano, na ipag utos sa Policia ang pagtanod sa daan daang japon at hinuli japon na sa araw-araw ay nanasoc sa bayang ito at caoagdacang sa pagaua ó caya'y sa pangangalacal sa munting halaga ay piitin, at sa sa'aoi ng mga nagladaya ó sa nanagutan sa bawa't dayo, ay ipaalis dito.

Dapat din namang hingin na ang bawa't dayo'y ayuan ng isang mananagot sa'ailing siya'y paalisin gaya ng ginagaua sa Japon na di maaalis ang sino mang obrero cun di may dalauang nananagot.

Pagca't mga ginoo, ang utos na inilathala upang sundin ng lahat na sino may di matatangi at cailan ma't nakikita ng naglagda na may mga paraang icapipinsala ng canyang natuparan ay dapat na baguhin ng may gaua upang huag ipagualang bahala ng casakit sakit.

Ah! talastasin ng Gobierno ang isang malubhang bagay at natatunayan naming siyang totoo na halos lahat ng dayuhang siya'y pauang mga tao sa hucbong japon na galing sa Kumamoto, ang bayang lalong mabagsic sa boong Japon.

Ganyan at sa pagpapasoc ng mga caual na anyong taong bayan ay nasusunod ng Japong siya'y macapaghari sa boong Korea.

Dapat ngang tayo'y mag ingat at ilagan ang pagpapabaya.

Ang halaga ng mga kinakailangan ng manggagawang filipino

BAYARANG MABUTI ANG MGA MANGGAGAWA, YAMANG INIHAHANDOG SA INIYO ANG BOO NILANG KABUHAYAN SA PAGLILINGKOD.

Naparito sa aming Pasulatan si Mr. Clark, katiwala ng "Negociado oficial del Trabajo sa Washington," at inalam sa amin ang madlang bagay-bagay tungkol sa upahan, titirhan, at mga halaga ng mga kakanin at sinusuot na damit ng mga manggagawa, at ibat iba pang mga kabagayan na nauukol din dito at totoong kinakailangan, upang mapasiyahan ng boong katotohanan ang hindi pa nalulutas na mga kaukulang tunkol sa mga manggagawa dito sa ating bayan.

Kami'y lumagay sa boo niyang kapangyarihan, at tuloy ipinakita namin sa kaniya (kay Mr. Clark) ang pulutong ng bahay na sinc ng mga mangagawa na aming naitayo sa aming kaunting kaya, sapagkat ang aming bahay ay mataas at kung kaya natatanaw ang lahat ng kabahayang pawid sa Tundo, buhat dito ipinakita rin naman namin sa nasabing katiwala ang mga maliliit at giringiring na mga bahay na tinitirhan ng maraming mga nagpapaupa.

Ipinakilala namin, na bagaman kami'y sumisingil sa mga manggagawa ng lalong mura kay sa sa ibang may mga paupahang bahay, ay hindi nga kami makasingil ng kukulang pa sa labingdalawang pisong upa sa buan-buan, sa bawat isang titirhan na may dalawang hantungan at sumusukat ng apat na metro [mahiguit ng isang vara ang isang metro] ang luang at apat na metro ang haba, sa pagkat sa lupa lamang ay bumabayad kami ng isang piso buan-buan sa bawat isang metro sa harapan; bukod sa rito'y bumabayad pa kami ng amillaramiento, tubig ng aguas potables, kapakinabangan ng salaping iginugol, paglilinis ng cumón at iba pa.

Ang mga bahay na pawid na karatig—idinagdag namin—ay lalong mura: ngunit kaunti lamang sapagkat ang upa sa lupang kinatitirikan ay piso buan-buan ang upa sa bawat isang metro sa harapan, ayan at maitatanong ninyo sa aming mga cabahay.

At sumisingil kami ng mura, sa pagkat itinayo namin ang mga bahay na iyan upang makatulong ng kaunti sa mga kababayang mahihirap sa kanilang kaawa-awang kalagayang tinitiis, at tuloy maipakita sa kanila na, kung sila'y marunong umimpok at magsapi-api ay makapagtatayo sila ng mga bahay na kahoy na kanilang sarili sa kaunting salapi. Nguni't ang karaniwang upa ng mga manggagawa ay dalawangpung piso sa bawat isang pintuan na hindi maayos na may apat na metro ang luang at walong metro ang haba at dito'y natitirá ang mga tatlo ó apat na magkamaganakan na halo-halo ang babae't lalaki.

Tunkol sa halaga ng kinakain ng mga manggagawa ay itó nga: isang kabang bigás na tinatawag na "segunda" ay pitong piso dito sa Maynila; sa maraming lalawigan ay lalong mahal pa, at bawat isang kamaganakan ng mga manggagawa ay nakabibili sa loob ng isang buan ng siam ó sampung pisong bigás.

Isang librang carné ay nagkakahalaga ngayon ng isang salapi at labing anim na kuarta at kung minsay umaabot ng piso. Ngunit ang kaawa-awang nagpapaupa ay hindi man lamang makaisip na tumikim ng carné, kung hindi nga, at ito'y bihibihira lamang, bumibili ng mga buto ng baka at ng makakuha ng sabaw, sakalit magkakasakit ang isa sa kaniyang mga inaampon ó pinakakain. Bukod sa mga kabagayang ito, ay nagkakasia na lamang sa kaunting gulay at isdá, at gumugugol ng isang salapi ng ulam sa araw-araw, bukod pa ang bigás.

Ipunó ninyo rito ang kahoy na nagkakahalaga ng isang "centimos" (kulang sa dalawang kuarta) ang bawat isang piraso na may kalahating metro ng haba, at kasingkapal ng isang tungkod, at ang tubig na nagkakahalaga ng apat ng kuarta ang dalawang timba.

Ang pag linis ng damit ay ginagawa na ng asawa; nguni't kung ang manggagawa ay binata at walang sukat na maglinis ng kaniyang damit, ay nagbabayad siya ng pitong piso ang isang daan, na kabilang na dito hanga ng mga maliliit na kagamitan.

Tungkol sa mga susuutin, bawat isang americana at pantalóng maputi ay nagkakahalaga ng anim na piso, at kung lubhang masama ang kayo ay apat na piso at isang salapi.

Bawat isang camiseta ay isang peseta ang lalong kamurahan, at ang karaniwan ay tatlong peseta.

Isang suuting sapatos na lonang maputi ay dalawang piso, at ang mga iba ay tatlo at apat na piso

Medias ay kahati ang isang susuutin.

At labing dalawang paño sa camay ay piso at isang salapi.

Ang isang susuting damit na karaniwan ng isang manggagawang babae ay nagkakahalaga ng higit kay sinusuut ng isang lalaki, at isang boong susuutin ay nagkakahalaga ng dalawang pung piso ang saya, naguas, baro, camisón, sinelas ó cocho, medias, paño, at iba pá

Ang susuutin ng isang bata ay nagkakahalaga ng kalahati ng halaga ng isinusuot ng malaking tano.

At tunkol sa mga upa, ay walang katotohanan na ang mga manggagawang filipino humihingi ng upa na lampas sa nararapat. Ipinatototoo namin, at sino may mapatutunayan, na ang mga manggagawang filipino ay hindi umaabot ang kanilang tinatanggap na upa sa isang ikatlong bahagi ng upa sa isang manggagawang americano, na gumagawa at may katungkulan din gaya ng isang manggagawang filipino.

Totoong marami ang nagsasabi tungkol sa pagdala dito ng insik; nguni't ang katunayan ay ang mga insik sumisingil na lalong mahal kay sa mga filipino at gumagawa ng lalong masama pa.

Walang isang manggagawang insik na nagpapaupa ng kulang sa isang piso sa bawat isang araw, nguni't dito nga rin sa Maynila ng mga nangyayaring filipino sa walang sukat na

magawan, kung minsay tumatangap ng kulang sa nasabing halaga sa bawat isang araw.

Ñgunit ipagpalagay na natin na ang manggagawang filipino ay sumasahod ng halagang piso sa bawat isang araw na hindi nagkakasakit at nakagawa sa loob ng dalawang put anim na araw na iginagawa sa bawat sa isang buan, magkakaroon nga ng dalawang pu't anim na piso, halagang hindi sukat makasapat sa upa sa bahay at mga kinakailangan, at hindi na makaisip man lamang sa pagiimpok, sapagkat wala nga.

Datapowa't ang mga kaawaawa ay nabubuhay, sapagkat ang kanilang asawa ay gumagawa at nakakikita, na kung minsa'y higit sa kay sa kanilang asawa, ngunit ng lalong kahirapan, at kaawa-awa kahirapan ito ang pagkasalanta ng kanilang mga lakas sa panganganak at pagpapasuso at ang nangyayari'y bihi-bihira sa mga manggagawang babae ang tumatanda at namamatay na lubhang bata pa.

Gayon din naman ang mga bata ay gumagawa, at dahilan sa kailangan at tuloy na pagbibili ng kanilang mga magulang, kahit sa utang tingi, ay ginagawa ang gayon upang makabayad ng utang ng hindi halos mababayaran na dahilan sa kalakhan.

Dito sa amin ay ualang ano pamang utos na nagtatangol sa mga manggagawa, at sila'y hindi makakita ng anomang bagay na sukat mahawakan upang singilin ang may pagawaan, kung hindi sila bayaran nito na magiging sawi, at itoy karaniwang mangyari, sa maisip ng sino pa man.

Dito'y walang kautusan tungkol sa pagkapahamak ng mga manggagawa sa panahon ng kanilang paggawa, isa mang ampunang-bahay ukol sa mga hindi na makagawa, isa mang bahay, gámutan ukol sa mga mahihirap.

—¿Ñgunit wala baga ritong mga manggagamot na binabayaran ng Municipio na upang manggagamot ng walang bayad sa mga mahihirap?—Tinanong sa aming ni Mr. Clark.

At sinagot namin:

—"MAYROON NGUNI'T WALA" ito nga, mayroon na sumasahod ng upa sa Municipio; ngunit silay hindi nanggagamot kung hindi lamang sa mga tunay na mahirap ó pulube. Hindi nga gumagamot ng walang bayad sa mga manggagawa, idinadahilan na sila daw (ang mga manggagawa), ay nagsisisahod ng mga mabubuting upa. Sa pagkat wa'ang tunay na mahirap, dahilan sa bawal ang paghingi ng limós, mahangay pa ngang alisin na ang mga manggagamot na binabayaran ng Municipio, sapagkat isang gugul na walang kapararakan; ngunit hindi magkakagayon kung silay utusan na manggagamot sa kulub sino ang sa kanilang tumawag, kahit na dagdagan pa nga ng dalawa ó tatlong bilang ang kanilang tinatangap na upa.

At itinuro namin ang isang babaeng kagagaling sa sakit, at idinugtong namin:

—Mayroon ng isang buan, na iyang kaawaawang manggagawang babae ay sinikmura, (cólico), sakit na nagbubuhat sa pagkalipas ng gutom dahilan sa kaniyang tungkol.

Pinainum namin ilang patak na "laudano" (1) at pagkaraka'y na param ang sakit, ngunit gayon man ay ipinagbigay alam din nga namin sa manggagamot ng nayon, na baka sakaling mamama'y ay kami'y maparusahan ng salapi, dahilan sa hindi namin pagkabigay sabi sa nangyari.

Ang manggagamot ay dumating at ipinatotoo na yaon ay isang sakit na "peste bubónica," at hinatulan ng igagamot.

Ang kaniyang kaawa-awang asawa ay humiram sa amin ng dalawang piso at ng mabili ang inihatol na gamot, at kami y, pagkabigay namin ng dalawang pisong inutang, ay sinabi namin ng howag ng bilhin ang gamot na inihatol ng doctor, kung hindi manunbalik na muli ang sakit na dinaramdam ng kaniyang asawa, sapagkat ang hatol na gamot ay totoong masidhi at baka maging kalaban ang "láudano", ng aming ipinainom.

Salamat sa Dios, ay hindi na nanunbalik ang sakit, at sa kinabukasan ang manggagawang itoy nasok na sa kaniyang ginagawan, na hindi na naging kailangan pang gamitin ang gamot na inihatol ng doctor, at hindi rin naman totoo na ang sakit na umabot sa kaniya ay "peste bubónica."

Datapoat ang doctor, pinilit na singilin ng tatlong piso dahilan sa kaniyang minsang pagdalaw; at pinalualan namin ang nasabing halagá, sa pagkat ang kaawa-awang manggagawa ay walang sukat na maibayad dahilan sa kaniyang kasalatan.

Ilinalagay namin sa kaganapang bait ng sa aming bumabasa lahat ng aming mga isinaysay ay hinihintay nga namin na kung ang mga may pagawaan ay mahulo ang katotohanan ng mga bagay-bagay na binangit, ay hindi na sila tatangi ng pagdaglag ng mga halagá ng upahan ngayon sa mga manggagawa, kung hindi sa katuiran ay sa pagkatawo, sa pagkat lahat ng pakinabang ay nauukol nga lamang sa mga may pagawaan

Kinakailangan din naman na ipagtangol ang paggawa ng mga manggagawang babae ng hindi mamatay sa hindi pa matatanda at gayon din naman ang tungkol sa mga bata.

———

(1) Kung sa bata huag la lampas sa apat na patak, at kung sa malaki, ay huag naman lalampas sa labing dalawa, at totoong lason.

Abreu Newberry And Reyes
Bankers.

37 PLAZA CERVANTES, BINONDO, MANILA, P. I.

Se abren cuentas corrientes y se admiten depósitos fijos. Negocios generales de Banco.

Cajas de seguridad (Safe Deposit Vaults) para resguardo de documentos, alhajas ú otros objetos de valor.

Bajo el departamento de "Real State Business".

Venden lotes de terrenos situados en la calle Herran al lado del Mercado de Malate frente al terreno de la Exposición, así como toda clase de fincas rústicas y urbanas de la posesión del Banco y de sus clientes.

ABREU, NEWBERRY AND REYES.

Bonifacio Arévalo é hijo

DENTISTAS MECANICOS
Elizondo n.o 88.

Este decano de los dentistas filipinos, siempre está en su estudio, incansable desde el año 1879, y siempre procurando introducir todos los modernos inventos y progresos en el ramo de Dentología.

OJO Almacen OJO
DE
OBREROS PERSONEROS

171 ACEYTEROS 171
Sociedad anónima.

VENDE TODA CLASE DE VINOS COMESTIBLES DE EUROPA, AMERICA Y DEL PAIS AL ALCANCE DE LA MAS MODESTA FORTUNA.

Se sirven pedidos de los buques.

En los pedidos al por mayor se regala la conducción.

ACCION pfs. 5.

No olvidar.--Aceyteros 171.

Nuestros corresponsales.

Pako, Sra. Jacinta Cecilio.
Kawit, Sta Felicid d Aguinaldo
Cavite, Botica Salazar, Real 16
Indang, Sr. Felix Lopez.
Imus, Sra. Andrea Monzon.
Sta. Cruz, Sr. Vicente Reyes.
Pagsanjan, Sta Victoria Abaya
Paete, Sr. Roses.
Ilocos Norte, Sr. Obispo Brillantes.
Camarines, Sr. Obispo Vicente Ramirez, Lagonoy.
Vigan, Sr. Estanislao Reyes.
Candon, Sr. Obispo Gironilla.
Unión, Sr. Obispo Gaerlan.
Aparri, Sr. Gabriel Formoso.
Tarlak, Gobernador Ramos.
Cebú, Sr. Domingo Madarang
Negros, Dr. Eugenio Kilayko
Bakolod, Sr. Vicente Franco.
Antique, Sr. Obispo Hijalda.
Leite, Sr. Jesus Veyra.
Zambales, Sr. Obispo Dizon.
Moncada, Antonia Echevarría
Pasig, Sr. José Oliveros.
Bacoor, Sr. Elías Guinto.
Bulacan, Sr Rufino Valenzuela
Malabon, Sr. David Luna.
Pampanga, Sr Mariano David.
Surigao, Gobernador Salazar.
Iloilo, Sres. Julio Infante y Ceferino Fontbuena.
Pangasinan, P. Adriano Garcés
Tayabas, P. Manuel Zurbano

Y todos los señores Obispos, Sacerdotes, Presidentes de Comité y Presidentas de Damas de la Iglesia F. Independiente.

Imp. de Isabelo de los Reyes, Tondo, Padre Rada núms. 87 y 89.